**Kirjallinen kysymys KK 150/2018 vp**

**Anders Adlercreutz r ym.**

# Kirjallinen kysymys turvapaikanhakijoiden oikeusturvasta

**Eduskunnan puhemiehelle**

Korkeimman hallinto-oikeuden presidentti Vihervuori arvosteli 4.4. turvapaikanhakijoiden oikeusturvaa Helsingin Sanomissa. Hän totesi, että hallituksen tekemät muutokset ulkomaalaislakiin ovat heikentäneet turvapaikanhakijoiden oikeusturvaa. Myös Professori Tuomas Ojanen on todennut, että oikeusturva on heikentynyt. Julkisuudessa on ollut useita tapauksia, jotka vähintäänkin rikkovat kansalaisten oikeustajua vastaan.

Valaisemme tilannetta yhden esimerkin kautta:

6-henkinen irakilainen perhe tuli Suomen vuonna 2015. Syy Irakista pakenemiseen oli perheen täysi-ikäistä, kuulovammasta kärsivää tytärtä uhkaava pakkoavioliitto ja siihen liittyvä seksuaalinen häirintä. Vanhempien yritys suojella tytärtään ja purkaa kihlaus johtivat konfliktiin toisen heimon sekä shiiamiliisin kanssa.

Perheen tyttären kihlatusta tekemät paljastukset ovat johtaneet siihen, että heitä vastaan on Irakissa nostettu syyte loukkaavan tiedon levittämisestä. Perheen kahdesta täysi-ikäisestä lapsesta — Raneenista ja Omarista — sekä perheen isästä Raedista on 18.3.2018 annettu Irakissa pidätysmääräys. Maksimirangaistus tästä rikoksesta on Irakin rikoslain mukaan seitsemän vuotta vankeutta.

Perheen isän Suomessa työskentelyyn perustuva oleskelulupahakemushakemus on käsiteltävänä. Isä on töissä paikallisessa autoalan yrityksessä. Luvan saanti näyttää mahdolliselta.

Koska Raneen ja Omar ovat täysi-ikäisiä, heidän tapauksensa käsitellään muusta perheestä erillään. He saivat käännytyspäätöksen 16.2. ja pyysivät sen täytäntöönpanon kieltämistä, jota koskevat hakemukset hylättiin 6.3.

Heidät noudettiin 27.3. perheen kodista 11 poliisin voimin. Heille annettiin vain 10 minuuttia aikaa valmistautua lähtöön.

Tätä ennen nuoret olivat olleet yhteydessä poliisiin sekä noudattaneet heille annettuja kutsuja ja määräyksiä. He olivat siinä käsityksessä puhuttuaan poliisin kanssa, että heille kyllä kerrotaan etukäteen, mikäli käännytys tulee ajankohtaiseksi. Näin ei kuitenkaan toimittu.

Aikaisemmat kielteiset turvapaikkapäätökset oli tehty ennen kuin 18.3.2018 päivätty pidätysmääräys oli annettu tai tullut perheen tietoon. 29.3. perhettä prosessin loppuvaiheessa avustanut

Valmis
5.0

lakimies Emmi Wehka-aho jätti Helsingin hallinto-oikeudelle uudet täytäntöönpanokieltohakemukset mm. tähän uuteen merkittävään seikkaan viitaten, ja hakemukset sisälsivät myös muuta nuorten kertomusta tukevaa tietoa. Hakemuksessa pyydettiin erikseen, että avustajalle ilmoitettaisiin asian käsittelystä.

Pääsiäispyhien jälkeen 3.4. avustaja otti yhteyttä hallinto-oikeuteen, josta kerrottiin, että täytäntööpanokieltohakemukset oli hylätty jo samana iltapäivänä sisäisellä päätöksellä. Tällaisesta ratkaisusta ei tehdä kirjallista päätöstä, eikä siitä ilmoiteta avustajalle.

Samana päivänä kello 15 hallinto-oikeudesta ilmoitettiin poliisille, että nuoret voidaan poistaa maasta. Kello 16 heidät noudettiin Metsälän säilöönottoyksiköstä ilman, että he saivat enää mahdollisuutta hyvästellä perhettään. Kello 19 Turkish Airlinesin kone vei Raneenin ja Omarin kohti Bagdadia, jossa nuorilla ei omien sanojensa ole mitään ja jossa heitä uhkaa ankara vankeusrangaistus. Nuorten vanhemmat ja pikkusisarukset jäivät Suomeen kauhistuneina kiireellä tehdystä käännytyksestä.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

*Yhtyykö ministeriö asiantuntijoiden arvioon siitä, että muutokset ulkomaalaislakiin ovat heikentäneet turvapaikanhakijoiden oikeusturvaa,*

*noudatetaanko Maahanmuuttovirastossa menettelyjä, joissa käsiteltävien päätösten määrää, laatua ja negatiivisten päätösten osuutta mitataan ja arvioidaan työntekijöiden työsuoritusta arvioitaessa,*

*kun turvapaikanhakijoiden oikeusavun saantiin tehdyt muutokset ovat saaneet laajaa kritiikkiä ja turvapaikanhakijoiden oikeussuojan tarve on erityisen korostunut säilöönottoa ja maasta poistamista koskevissa tilanteissa, niin onko ministeriössä seurattu tilannetta ja onko huoli oikeusturvan tason heikentymisestä hallituksen mielestä perusteltu,*

*onko ministeriön mielestä havaittavissa ongelmaa, jossa julkista oikeusapua ulkomaalaisasioissa tarjoavien avustajien määrä ei pysty vastaamaan merkittävästi kasvaneeseen kysyntään ja*

*kun julkisuudessa on puhuttu myös epäasiallisista oikeusavustajista, jotka käyttävät hyväkseen palkkiojärjestelmää, niin onko tämä huoli ministerin mielestä perusteltu ja mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä varmistaakseen oikeusavun laadun?*

**Kirjallinen kysymys KK 150/2018 vp**

Helsingissä 20.4.2018

Anders Adlercreutz r
Pilvi Torsti sd
Satu Hassi vihr
Emma Kari vihr
Matti Semi vas
Peter Östman kd
Veera Ruoho kok
Ilkka Kanerva kok
Li Andersson vas
Hanna Sarkkinen vas
Paavo Arhinmäki vas
Hanna Halmeenpää vihr
Touko Aalto vihr
Kari Uotila vas
Pekka Puska kesk
Mats Nylund r
Thomas Blomqvist r
Anna-Maja Henriksson r
Veronica Rehn-Kivi r
Mats Löfström r
Eva Biaudet r
Mikaela Nylander r
Tytti Tuppurainen sd